

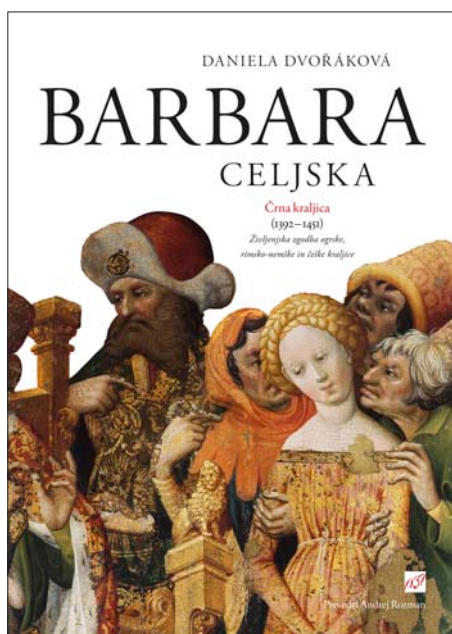

CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA

Prva slovenska založba

CELJE - LJUBLJANA

DANIELA DVOŘÁKOVÁ: BARBARA CELJSKA. ČRNA KRALJICA

Podatki o knjigi

- Naslov: Barbara Celjska
- Podnaslov: Črna kraljica
- Avtorica: dr. Daniela Dvořáková
- Spremná beseda: ddr. Igor Grdina
- Prevedel: dr. Andrej Rozman
- Urednica: Mateja Kvartič Dolinšek in dr. Cvetka Rezar
- Velikost: 170 mm x 240 mm
- Vezava: trda vezava
- Število strani: 328
- ISBN: 978-961-278-428-7
- Cena: 35 €
- Založnik: Celjska Mohorjeva družba
- Leto izdaje: 2019

Kontakt

Uredništvo

T 01 244 36 70

urednistvo@celjska-mohorjeva.si

Življenjska zgodba ogrske, rimsko-nemške in češke kraljice

Barbara Celjska, najpomembnejša srednjeveška monarhinja, a vendar v senci svojega slavnega soproga Sigismunda Luksemburškega, se je bolj kot resnična osebnost v zgodovino zapisala kot čudna literarna junakinja, obdana s številnimi miti in legendami. Daniela Dvořáková pa je s svojim raziskovanjem prišla do presenetljivih zaključkov, ki kraljici Barbari vračajo čast in ugled.

Kraljica s tremi kronami je bila skoraj pol stoletja ogrska kraljica, poldrugo desetletje pa je obvladovala velik del slovaškega ozemlja. Redkokatera srednjeveška podoba ženske je pri pisateljih in zgodovinarjih doživljala toliko krivic in negativnega prizvoka kot kraljica Barbara Celjska. Prva dela, ki so razširila to negativno podobo, so nastala že takoj po njeni smrti ali celo že v času njenega življenja – in v zgodovino je odšla kot Črna kraljica ali nemška mesalina.

Dvořáková odkriva začetke in izvor negativnih pogledov na Barbaro Celjsko ter z natančno analizo doslej nepoznanih zgodovinskih virov spremlja, kako se je ta podoba razširjala v takratni literaturi in v kasnejših zgodovinskih zapisih – presenetljivi zaključki, ki kraljici vračajo čast in ugled, pa se berejo kot napeta kriminalka. Avtorica je s svojim raziskovanjem popravila številne napake in nenatančnosti o življenju kraljice Barbare, ki se že leta pojavljajo v strokovni literaturi. Njeno delo je velika lekcija srednjeveške zgodovine, ki nam na vznemirljiv način nudi vpogled v življenjsko zgodbo Barbare Celjske ter v njeno družbeno vlogo srednjeveške kraljice.

O avtorici

Daniela Dvořáková je samostojna znanstvena sodelavka na oddelku za najstarejšo zgodovino Zgodovinskega inštituta Slovaške akademije znanosti v Bratislavi. Posveča se raziskovanju zgodovine poznega srednjega veka Kraljevine Madžarske, posebej v času vladanja Sigismunda Luksemburškega. Pri svojem delu je usmerjena v raziskovanje problematike plemstva, ukvarja pa se tudi z vprašanji dvorne kulture, z odnosi in vsakdanjim življenjem v srednjem veku. Je avtorica uspešnice *Rytier a jeho král. Stibor zo Stiboric a Žigmund Luxemburský (Vitez in njegov kralj. Stibor iz Stiboric in Sigismund Luksemburški)* in soavtorica različnih monografij, med drugim *Spomienky Heleny Kottannerovej (Spomini Helene Kottanner)* in *Ulrich Richental Kostnická kronika (Konstanška kronika Ulricha Richentalala)*.

Odlomki iz knjige

BARBARA, PO BOŽJI MILOSTI
OGRSKA KRALJICA

OD KRONANJA
DO ODHODA Z OGRSKE
(1405–1414)

Kraljica Barbara je sedla na ogrski prestol v starosti, ki jo danes dojemamo kot otroštvo. Za Barbaro pa je bila to starost, ko se je njeno otroštvo dokončno končalo. Ob svojem možu je v prvem obdobju skupnega življenja odrasla, postala ženska, rodila otroka in se naučila vladati. Pisni viri, s pomočjo katerih bi lahko do potankosti rekonstruirali Barbarino življenje v tem obdobju, so preskromni, da bi bližje spoznali njeno življenje. Na voljo imamo samo uradne listine, ki pa nam ne prinašajo skoraj nobene informacije o zasebnem življenju kraljice. Svetla izjema je nekaj pisem oziroma poročil odposlancev. Iz listin, ki jih je izdala kraljica, oziroma listin za kraljico lahko do določene mere spremljamo njeno gibanje in do določene mere tudi njeno življenje vladarjeve žene. O njenem zasebnem življenju, občutjih, čustvih, doživetjih, razumevanju novih življenjskih razmer, prijateljstvih, ljubeznih ... pa ne izvemmo skoraj ničesar.

Gotovo je samo, da je bila nedelja, 6. decembra 1405, dan, ko je v Székesfehérváru esztergomiški nadškof Barbaro Celjsko kronal za ogrsko kraljico, za njenega očeta Hermana pa je bil to dan velikega zmagoslavlja. Kraljeva krona je sedaj krasila glavo njegove hčere. Po nečakinji Ani Celjski, ki je bila kronana za poljsko kraljico, je bilo v kratkem časovnem zaporedju že drugo kronanje članice rodbine. O poteku Barbarinega kronanja ni nobenih podatkov, lahko pa ga s pomočjo poznejših kronik razmeroma natančno rekonstruiramo.

Ogrske kraljice so bile v srednjem veku vedno samo žene kraljev. Edina izjema je bila le Barbarina predhodnica Marija Anžuska, ki so jo kronali kot dvanajstletno samsko deklico. Vendar je to bil popolnoma neobičajen in enkratni dogodek. O zadregah, s kakršnimi so to kronanje sprejemali sodobniki, pričajo tudi zapisi kronistov, ki so napisali, da so Marijo kronali za kralja, ne pa

II.

Kronanje kraljice, v tem primeru Nebeške kraljice, Device Marije. Ulmannus, Knjiga sv. Trojice, *Buch der heiligen Dreifaltigkeit*, prva četrtina 15. stoletja, Bavarska državna knjižnica München, Cgm 598, fol. 26r.

54

BARBARA CELJSKA, ČRNA KRALJICA

Kraljevi par, v tem primeru Sigismundov oče Karel IV. in Blanca Valoiska. Rokopis avtobiografije Karla IV. okrog l. 1475, Österreichische Nationalbibliothek, Cod. 581, Dunaj.

za kraljico kot običajno.⁷⁸ Ženske so postale kraljice samo kot kraljeve soproge. Redko so jih kronali sočasno s soprogom; takšna situacija je nastala samo takrat, ko je na prestol sedel že poročen mož. Večinoma je kronanje kraljice sledilo po poroki, žena je dobila pravico do krone samo, če je bila poročena s kraljem.⁷⁹

Kronanje kraljic je z nekaterimi bistvenimi razlikami kopija kronanja vladarja. Da bi bilo kronanje ogrskega kralja veljavno, ga je moral kronati esztergomiški nadškof med slavnostno mašo v székesfehérvárski stolnici z izvorno svetoštefensko krono. Tudi kronanje kraljic je bilo v Székesfehérváru, opravil pa ga je »samo« veszpremski škof, ki je imel izključno pravico do kronanja kraljic. Na glavo jim niso položili svetoštefenske krone, marveč posebno krono, izdelano za kraljice in okrašeno z dragulji. Barbara je v tem pogledu imela srečo, ker

⁷⁸ O tem problemu glej podrobno Dvořáková, *Rytier a jeho král*, str. 474, op. 54.

⁷⁹ Kronist Peter Eschenloer, wroclawski pisar, ki je opisal kronanje Beatrice Aragonske, govori sicer o poroki Matije Korvina in Beatrice v Budimu, ki bi morala biti šele po kronanju v Székesfehérváru. Iz njegovega pripovedovanja sledi, da je bila zakonska zveza sklenjena dan pred kronanjem v székesfehérvárski stolnici. Pisec izrecno ne govori o poroki, marveč o slavnostni maši, na katero sta zaročenca prišla pod skupnim baldahinom; takoj nato nasteva, katere pomembne osebe so bile na poroki (*Hochzeit*) prisotne, katere so poslane samo odposlance in katere niso poslane nikogar. V nadaljevanju pripoveduje o kronanju, ki je bilo dva dni pozneje. V Budimu so bili potem še drugi obredi in slavnosti, povezani s kraljevo poroko. Eschenloer II, str. 342 in sledeče.